

PREȚUITORI AI ARHIVELOR

Pompei Gh. Samarian

NICOLAE ȚIRIPAN

Istoria arhivisticii românești consemnează în paginile ei, scrise sau nescrise încă, alături de personalitățile specializate în arhivistică, care și-au închinat viața și activitatea acestui fascinant domeniu, nenumărați alți oameni, chiar dacă nespecialiști, stăpâniți de fiorul tainic al acestei nobile pasiuni.

Medicul Pompei Gh. Samarian se înscrie între cei care, înțelegând importanța documentelor pentru scrierea istoriei, s-au avântat cu întreaga lor ființă printre dosarele prăfuite ale depozitelor de arhivă, punându-și inteligența, răbdarea, bunul simț și, mai ales, o covârșitoare iubire în descifrarea acestora.

Doctorul Pompei Gh. Samarian s-a născut la 26 martie 1879 în orașul Bacău, ca fiu al lui Gheorghe Samarian, funcționar sanitar, și al Profirii Samarian. A urmat școala primară în orașul natal, apoi liceul la „Sf. Sava”, în București. Bacalaureat în 1897, se înscrie la Facultatea de medicină din București, unde, student fiind, face internat la spitalele Eforiei și Brâncovenesc. În anul 1905 își ia doctoratul în medicină și chirurgie. Funcționează ca medic la sanatoriul Olchovschi din București, spitalele Eforiei și Brâncovenesc, spitalul din Zimnicea, iar din 24 iulie 1912 devine medic definitiv al spitalului din Călărași. Deși prin Decret regal nr. 2399 din 7 iulie 1926 este transferat la Bacău, în orașul său natal, obține prin ordin al Ministerului Sănătății dreptul de a fi lăsat să facă serviciul în continuare la spitalul din Călărași, unde, în perioada 1933—1937, este numit director, cu titlu onorific, iar prin ordinul nr. 135509 din 19 februarie 1937 este numit director al spitalului pe termen de doi ani.

Timp de 27 de ani „nenea doctorul”, cum era numit de prieteni, și-a petrecut în orașul de la cotul Borcei cea mai bogată în fapte parte din viața sa, pe care a închinat-o deopotrivă profesiei, căreia i se dăruia cu pasiune, dar și îndeletnicirii de a cerceta filele învechite din dosarele arhivelor, noțiune ridicată de el la rangul de cult, cu o impresionantă dăruire.

Acest modest cercetător, destul de conștiincios, neavând studii de specialitate pentru realizarea lucrărilor sale, și-a câștigat o temeinică pregătire arhivistică. A învățat să descifreze documente scrise în chirilică și slavă, germană, franceză și italiană, apelând în dese cazuri la Emil Vărtosu, de care-l va lega o trainică prietenie¹.

Folosind din plin arhivele orașului și după fructuoase investigații în arhivele bucureștene, ale Statului, ale Bibliotecii Academiei, în biblioteci

¹ Arh. St. Călărași, fond personal Lazăr Belcin, dosar 69, f. 6.

particulare, ca aceea a profesorului pr. Ion Cantacuzino, identificînd și extrăgînd numeroase documente, cele mai multe inedite, a reușit să realizeze acele impresionante volume *Medicina și farmacia în trecutul românesc* și lucrarea *Ciurma în trecutul românesc*, alte lucrări de istorie a medicinei, a spitalului din Călărași și Serviciului sanitar al județului Ialomița.

Aceste lucrări i-au atras recunoștința lumii medicale, românești și internaționale, astfel că, la Congresul Internațional de Istoria Medicinei din septembrie 1934, dr. Samarian a fost primit ca membru activ, iar în 1935 a fost cooptat ca vicepreședinte al Societății Române de Istoria Medicinei². Pentru lucrările amintite, parte din ele prezentate și la congresele internaționale de istoria medicinei, dr. Samarian a fost de două ori premiat de Academia Română cu premiul Oroveanu³.

Monumentala sa operă *Ciurma în trecutul românesc* a fost prefațată de Nicolae Iorga, al cărui apropiat a fost dr. Pompei Samarian, cu următoarele cuvinte: „Lucrarea dr. Samarian adună tot materialul existent și constituie o contribuție esențială în istoria medicinei”⁴, iar Mircea Eliade, referindu-se la primul volum din vasta operă *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, după ce amintește bogăția materialului, faptul că adună documente de mentalitate colectivă medicală, scrie: „... ce uluitoare sunt aceste informații. Dr. Samarian a avut grijă să le reproducă integral, și ele alcătuiesc cea mai pitorească arhivă, care interesează nu numai pe istoricul medicinei, ci și pe etnograf, pe folclorist, pe istoricul mentalității românești”⁵.

Doctorul Samarian a publicat și alte lucrări mai mici, precum și un mare număr de studii și articole cu tematică medicală în „Revista de igienă socială”, „Revista științelor medicale”, „Buletinul Asociației medicilor veterinari”.

Deși medic de profesie, scormonind arhivele, dr. Samarian s-a îndrăgostit de istorie, descoperind un număr impresionant de documente referitoare la trecutul orașului Călărași și al județului Ialomița, dar și la istoria națională. Descriind peste ani ce l-a determinat să înceapă a scrie lucrări de istorie, doctorul Samarian avea să noteze: „Într-o zi, sunt mulți ani de atunci, din întimplare mi-a căzut în mâini Istoria secolului al XVI-lea și domniile lui Petru Schiopul, scrisă de Profesorul Iorga în colecția Hurmuzachi. Paginile de istorie românească așa de frumos scrise, așa de documentat și de frumos redată, nu mai citisem pînă atunci. Eram vrăjit, și atunci, înclinarea firească ce aveam pentru studiul istoriei m-a împins să citesc cu patimă, de cite ori eram liber, tot ce scria profesorul Iorga, tot ce privea trecutul românesc”⁶.

Așa a ajuns doctorul Samarian la acea ineputabilă scotocire a arhivelor prăfuite, unde, nopți și zile, a făcut fructuoase investigații „asupra trecutului istoric al unui oraș care se părea că nu are nici unul, dar care azi își are scrisă povestea așa cum a fost, cu ciume, cu holere, cu lazarete, cu schimbări de capitală, cu ocupația muscălească, — scrise toate documen-

² Ibidem, f. 5.

³ „Pămîntul”, nr. 32—34 din 4 iunie 1933.

⁴ Arh. St. Călărași, fond personal Lazăr Belcin, dosar 69, f. 5.

⁵ Mircea Eliade, *Drumul spre centru*, București, 1991, p. 255.

⁶ Pompei Samarian, *O spovedanie. Cum l-am cunoscut pe N. Iorga*, în „Pămîntul”, nr. 74 din 15 iulie 1934.

tat și corect, în volume mari, o muncă de om, o muncă de care nu ne dăm seama cit a fost de obositoare și de dezinteresată”⁷.

Mare parte din documentele identificate și extrase din arhive și biblioteci au fost folosite pentru tipărirea, în anul 1931, a lucrării *Istoria orașului Călărași de la origine pînă la anul 1852*, singura, din păcate, rămasă pînă

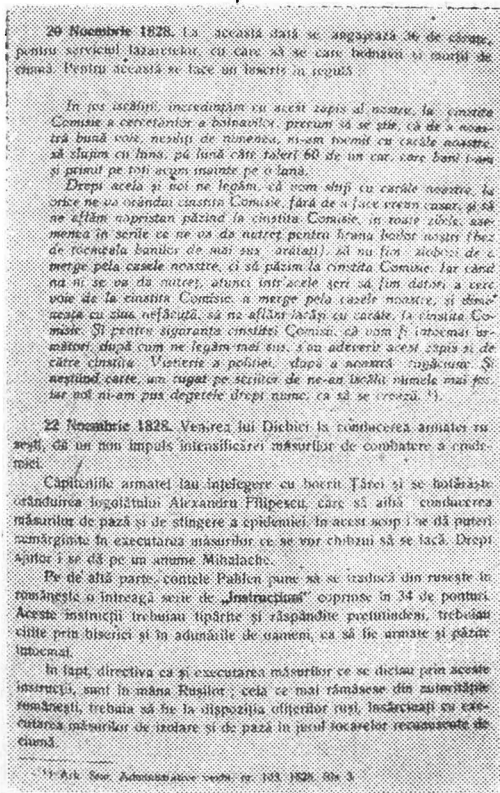

Fig. 1

astăzi, toate încercările ulterioare rămânând fără rezultat sau situându-se cu mult sub nivelul acesteia. Cartea, avea să noteze scriitorul Cezar Petrescu, care a primit în dar primul exemplar, chiar din mîna autorului, cu prilejul vizitei la Călărași, în ianuarie 1932, „înfățișează un model de monografie sistematizată și documentată, ceva mai viu decît colectarea unei arhive de documente. Cu toate citatele și trimiterile la lucrările, documentele tipărite anterior și mai ales la acea copioasă informație directă din arhivele Eforiei, ale Statului, a Primăriei, însemnările manuscrise de pe marginea cărților de familie, dincolo de această minuțioasă investigație în materialul mort al trecutului — în toată cartea circulă, ca singele într-un organism, viața cea vie, reactualizată, resuscitată”⁸.

⁷ D. M. Ranetescu, *Figuri contemporane*, în „Pămîntul”, nr. 81 din 8 noiembrie 1934.

⁸ Cezar Petrescu, *Însemnări pe marginea cărților. Întăia patrie, orașul tău*. (Dr. Pompei Gh. Samarian — *Istoria orașului Călărași*), în „Curentul” din 29 ianuarie 1932.

I.C. Filitti, căruia autorul i-a înfățișat lucrarea înainte de a o da la tipar, relevând bogăția materialului inedit cuprins în lucrare și în anexele acestuia, notează: „Obișnuit cu metoda științelor exacte, autorul nu face nici o afirmație care să nu fie întemeiată pe un izvor sigur”⁹.

Pe lângă lucrările pe care le-a scris și tipărit, uncele amintite aici, altele nu, doctorul Pompei Gh. Samarian a fost un activ colaborator al ziarelor „Acțiunea” și „Pământul”, care apăreau la Călărași, publicând în paginile lor un impresionant număr de documente inedite, grupate în cicluri de articole, dintre care amintim: Ceva din trecut, Contribuții ialomițene la istoria neamului, Din trecutul orașului Călărași, Documente ialomițene, Figuri uitate, Efemeride, toate amintind despre viața publică și culturală a orașului, marile personalități culturale care au vizitat orașul, evenimentele sociale și economice, ca spre exemplu bilciurile din Călărași și județ, cu însemnătatea lor istorică, evoluția școlii, a bisericii, probleme cu caracter literar, presă.

În anul 1932, când Liga Culturală fixase sărbătorirea a 20 de ani de la reorganizarea Secției ialomițene, la propunerea doctorului Pompei Samarian, N. Iorga a amânat-o. Sărbătorirea a avut loc în 1933, odată cu aniversarea centenarului înființării orașului. Cu această ocazie, doctorul Samarian a prezentat fotocopia actului original prin care capitala județului Ialomița era mutată de la Urziceni la Călărași, purtând data de 14 aprilie 1833, document descoperit „după optsprezece ani de tălmăciri banale, printre hrisoave mucegăite sub caria vremii, de ochii de veveriță ai acestui neastâmpărat cetitor în letopisețe”¹⁰.

A mai prezentat, de asemenea, un număr de trei documente de mare importanță istorică, descoperite în arhiva lui Nicolae Mavros, bunicul dintr-o mamă al profesorului dr. I. Cantacuzino¹¹: Este vorba despre o scrisoare scrisă și semnată de Tudor Vladimirescu la 28 februarie 1821, în care slugerul demască uneltirea caimacanului Craiovei, Constantin Samurcaș, care, în înțelegere cu consulul rus Pini, atrăsese pe căpitanul de panduri Hagi Prodan și 270 de sirbi, plătindu-i cu bani pentru a-l ucide pe Tudor¹². Al doilea document este copia unei scrisori fără dată, a lui Tudor, trimisă lui Constantin Samurcaș. Această scrisoare a fost copiată de un scriitor Mace... (poate Macedonschi) pentru Mihalache Ghica, fratele domnitorului Alexandru Ghica, șeful miliției și fost cumnat cu Mavros și reprezintă răspunsul la scrisoarea prin care Tudor raportează că a adus la îndeplinire poruncile date; se referea la asigurarea ordinii din partea pandurilor și cere: „și acum, este vremea, când să-mi faci și dumneata norocire și în suflet și în viață, de vei pohti la binele obștii și a celor ce trudesec pentru dreptate”¹³. Cel de al treilea document este tot copia unei scrisori, dar nesemnată, însoțită de o listă originală cu „Cererile norodului românesc” și este adresată aceluiași Constantin Samurcaș¹⁴.

⁹ Pompei Samarian, *Istoria orașului Călărași*, București, 1931, prefața.

¹⁰ „Pământul” nr. 50 din 1 decembrie 1933.

¹¹ Pompei Samarian, *Ceva din trecut: Documente inedite din timpul lui Tudor*, în „Pământul”, nr. 32–34 din 4 iunie 1933.

¹² *Ibidem*

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Ibidem*.

Publicarea documentelor privitoare la Tudor Vladimirescu în numărul închinat Congresului Ligii Culturale a stîrnit mare vîlvă printre cunosătorii epocii lui Tudor, deoarece prima oară s-au dat la iveală, înmănușiate, toate punctele programatice ale revoluției de la 1821.

După frumoasele îndemnuri și felicitări pe care i le-au adus profesorul Nicolae Iorga, doctorul Pompei Samarian a „primit vizita lui Emil Vărtosu, subdirectorul Arhivelor Statului, care abia întors de la Paris a vroit să se convingă personal de autenticitatea documentelor, după care a luat copii fotografice, pentru a le face loc de cinste în studiul ce scrie asupra epocii lui Tudor Vladimirescu”¹⁵.

În ziua de 15 noiembrie 1933, doctorul Pompei Samarian se afla la București, unde, la propunerea lui Emil Vărtosu, „un adînc cunosător al trecutului românesc, maistru neîntrecut în descifrarea scrisului vechiu, adorator al frumosului”¹⁶, vizita expoziția Brâncoveanu organizată la sediul Arhivelor Statului.

Impresionat de măreția acestei frumoase expoziții, doctorul Pompei Samarian avea să atingă una din problemele mereu prezente în activitatea Arhivelor Statului. Iată ce scria, după vizita respectivă: „Cînd am plecat, am întreat de ce nu se publică, de ce nu se popularizează toate frumusețile expuse; ar fi desigur o operă utilă, care ar perpetua această expoziție. O licărire de infinită tristețe a luminat o clipă ochii mari de apostol al științei trecutului, ochii D-lui Vărtosu: „Am s-o fac cînd vor fi fonduri. Am prierceput și mi s-a strîns inima. Și cînd te gîndești, cîți bani se cheltuiesc fără rost pentru lucruri de pe urma cărora nu rămîne nimic. Te'nfioară gîndul că numai pentru ceea ce trebuie nu se găsească niciodată bani”¹⁷.

Sînt demne de remarcat, vorbind despre munca de cercetător a doctorului Pompei Samarian, descoperirile făcute de el în documentele peste care ar fi trecut cu vederea dacă n-ar fi cunoscut importanța acestor descoperiri întâmplătoare. Ceretînd izvoarele privitoare la cazurile de ciună, a constatat că ciuna nu cruță pe nimeni, la 14 septembrie 1795, ea pătrunde în casa visterului poet Ienăchiță Văcărescu, tocmai cînd soția sa era în durerile nașterii. Logofătul de visterie descrie, sugestiv, această situație grozavă și lasă în documentele vremii versurile făurite de el, denumite „molifte” — adresate ca rugăciuni către Sfînta Fecioară, căreia poetul îi cere milostivirea, odată cu măsurile luate pentru apărarea de molipsire. Despre aceste versuri, profesorul Iorga, căruia i s-au adus la cunoștință de cercetător, arată: „Aceste molifte și după izbucnirea cererii dureroase — „mulțămită” — scrise numai cu vreo doi ani înainte de moartea poetului, sînt cu totul necunoscute. De o mare însemnătate toate trei, cea din mijloc e una din cele mai frumoase bucăți din vechea noastră poezie, remarcabilă prin fluiditatea stilului ca și prin noutatea de ritm”¹⁸.

Încă o notă extrasă din arhive referitoare la Călărași este știrea despre primul cîrturar ialomițean „Oprea Logofăt ot Ialomîța”, care a scris un Acatist și Catavașii la leat 7247 (1739), pe care doctorul Pompei Samarian a descoperit-o la Biblioteca Academiei, înscrisă sub cota 471. Manuscrisul

¹⁵ „Pămîntul”, nr. 37—38 din 30 iulie 1933.

¹⁶ Pompei Samarian, *Expoziția Brâncoveanu*, în „Pămîntul”, nr. 50 din 1 decembrie 1933.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Arh. St. Călărași, fond personal Lazăr Belcin, dosar 69, f. 7.

poartă următorul titlu: „Acatist al Sfintului părinte Nicolae, arhiepiscopul de la Myra Lichiei, făcătorul de minuni, care se citește joi și cine când va vrea; inceputul ca și celelalte. Oprea Logofăt ot Ialomița am scris aceasta când era cursul anilor 7247 (1739)”¹⁹.

În anul 1935 doctorul Samarian descoperă în Arhivele Statului un dosar „ros de vreme, din foietarea căruia am cules câteva informații pe cât de frumos, pe atât de noi și necunoscute celor de astăzi, cu privire la organizarea sanitară a Bucureștilor din anul mîntuirii 1817. În acest an, Bucureștii au un ocol central și cinci ocoluri periferice; pentru fiecare ocol periferic există un doctor, iar centrul are trei doctori. Întinderea fiecărui ocol este determinată de către Vornicia Obștirilor, și este în seama doctorului respectiv”²⁰.

Nu știm câte din documentele descoperite de doctorul Pompei Samarian se mai păstrează, dar știm că, dintr-o adâncă dragoste față de documentul de arhivă, speriat de distrugerile de arhivă din anii treizeci ai secolului nostru și convins fiind că fiecare document, cât de neânsemnat, ascunde o știre cât de mică privind istoria locală sau națională, a dat un îngrijorător strigăt de alarmă, prin articolul „Ni se iau arhivele!”²¹.

Pentru marea lor actualitate vom cita în continuare câteva din ideile subliniate de autor: „Am aflat o veste rea. Un delegat al Arhivelor Statului lucrează de câteva zile în Arhivele locale, să trieze dosarele, să aleagă pe cele care au vreo importanță documentară ca să le ducă la Arhivele Statului, și toate celelalte să se vîndă ca hîrtie maculatură nu știu cărei societăți feminine în nevoie de fonduri. În afară de cerințele legilor, motivul principal care ar impune această lucrare, ar fi că nu se găsește loc pentru păstrarea acestor arhive. Pe mine mă doare în suflet înstrăinarea actelor trecutului acestui județ, și oraș și pentru că m-am chinuit o viață întregă să le prețuiesc; și mă doare gîndul că au să se ia de aici și bună parte au să se vîndă ca maculatură”²².

În continuare, referindu-se la grija manifestată în Apus față de document, autorul arată: „În alte părți, pretutindeni în Apus, orașele și administrațiile nu numai că păstrează ce au, dar cheltuiesc averi imense ca să adune orice act, orice obiect, care li-ar vorbi de trecutul lor. Sînt documente care se plătesc cu valoarea greutății lor socotită în valoarea celor mai scumpe pietre nestemate. Și să nu mergem prea departe, să privim orașele Ardealului nostru; nu-i oraș, nu-i sat să n-aibă o Arhivă, adesea chiar un Muzeu, care strigă, oricui le cercetează, valoarea trecutului lor. Arhivele Clujului și Sibiului pot rivaliza cu cele mai de seamă din Apusul European; arhivele Brașovului și Bistriței, cercetate de un Densușianu și profesorul Iorga, au adus îndreptări și adăugiri de seamă, uneori precizări uimitoare în istoria poporului românesc, din acte în aparență fără preț, ca socoteli de negustori, acte de vamă, procese și acte de vînzări”²³.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Pompei Samarian, *Documente inedite*, în „Pămîntul”, nr. 97 din 14 aprilie 1935.

²¹ Idem, *Ni se iau arhivele!*, în „Pămîntul”, nr. 91 din 31 ianuarie 1935.

²² Ibidem.

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

Arătînd situația unora din arhivele Călărășului și Ialomiței, doctorul Pompei Samarian consemnează: „În Călărăși se află arhiva veche a Prefecturii. Răvășită de nemți, nu s-a mai gîndit nimeni să o pue în ordine. Sute și mii de dosare zac aruncate într-o cameră din subsol, în care numai pasiunea de a afla trecutul sanitar al acestui județ m-a putut fixa cîteva luni de zile, ca să le cercetez. Primăria posedă o Arhivă cum nu se poate imagina mai frumoasă, păstrată cu sfințenie din 1836 pînă astăzi (1935 n.n.). Sînt 23 de ani de cînd o cercetez. Nu mi-a rămas pagină necitită, slovă veche, neînțeleasă pentru cei ce n-o cunosc, cu care se notează conținutul dosarelor, am completat-o cu slovă de azi, la îndemîna celor care s-ar interesa de vreo anumită problemă a trecutului acestui oraș . . . , în această arhivă se găsește trecutul frumos, care trebuie să fie drag și sfînt călărășenilor”²⁴. Textul articolului a fost completat după război de procurorul Lazăr Belcin, care a adăugat: „Un primar idiot a vînduț-o la D.C.A.”.

După ce face referiri și la alte arhive existente în Călărăși, autorul încheie, astfel: „Și pentru atitea comori, de care nici nemții n-au îndrăznit să se atingă, pentru atitea acte sfinte, care în alte părți, în alte orașe, în orașele Ardealului, ca și în orașele Apusului civilizat, se păstrează cu râvnă și gelozie, la noi, aici în Călărăși, să nu se găsească loc unde să se ție? Este o monstruoziitate!”²⁵.

Și cite asemenea monstruoziități nu s-au întîmplat din 1935 și pînă astăzi. Ce păcat că în prezent dispunem de spațiul invocat de doctorul Pompei Samarian, dacă nu mai posedăm nici jumătate din arhiva primăriei, caracterizată de doctorul Samarian în 1935, „cum nu se poate mai frumoasă”.

Într-o notiță din același ziar, în care se face referire la aceeași problemă, se arată că: „cea mai mare parte a actelor . . . va fi vîndută la kilogram unei societăți de binefacere (?), care la rîndu-i o va vinde mai departe bragagiilor și măcelarilor. Așa se explică faptul că servitoarea a adus de la piață ieri dimineață un kil de bojoci pentru căini învelit într-un decret domnesc semnat cu mâna fermă de Alexandru Ioan Cuza. Oare nu simte nimeni împietarea care se comite și nimeni nu cere să înceteze scandalul? Iar pe doctorul Samarian îl sfătuim să nu mai bată scările Arhivelor. Pentru că-și poate strînge documentele pe la măcelării . . .”²⁶.

Vorbînd la radio de felul cum s-au risipit comorile românești de artă și istorie, Nicolae Iorga, subliniînd sălbătica acțiune de deființare a arhivelor noastre publice, care continuă cu furie, a menționat și articolul doctorului Pompei Samarian „Ni se iau Arhivele”²⁷.

Pasionat și neobosit cercetător și apărător al arhivelor, doctorul Pompei Samarian a părăsit Călărășii, în care se îmbăstînase, în anul 1939, anul pensionării sale, și s-a stabilit în București, „pornînd tinerește, încă mai asidu, să scormonească trecutul închis în Biblioteca Academiei și în Arhivele Statului”²⁸.

Iată cum caracteriza, în 1943, Aurelian Sacerdoțeanu ultimii ani ai activității acestui împătimit al arhivelor, care a fost doctorul Pompei Gh. Samarian: „Cunoșteam din amintirile culese din familie pe dr. Samarian, care, în timpul epidemiei din Moldova, din războiul din 1916—1918, scă-

²⁵ *Ibidem.*

²⁶ *Ibidem.*

²⁷ „Pămîntul”, nr. 95 din 17 martie 1935.

²⁸ Arh. St. Călărăși, fond personal Lazăr Belcin, dosar 69, f. 8.

pase de moarte, prin îngrijirile date, pe tatăl meu. De numele său mi-a amintit o dare de seamă a profesorului meu Nicolae Iorga, care, într-o prețioasă notă, îi recomanda, în 1935, primul volum din *Medicina și farmacia în trecutul românesc*. În anul când apăreau aceste volume, am primit conducerea generală a Arhivelor Statului. Între cei dintâi cercetători ai Arhivelor a fost și dr. Samarian, care era prezent în fiecare zi, cu precizieuna de ceasornic. Când, într-o zi, i-am spus, în glumă, că ar trebui să-i ofer o diurnă pentru constanta sa prezență, a răspuns: „Aș prefera încuviințarea să pot lucra și dimineața în arhive”. De la 5 noiembrie 1940 i-am acordat această învoire. Atât era de legat de munca sa, încât se temea că nu va avea timpul suficient s-o ducă la capăt. La 16 aprilie 1942, fișa nr. 3 a doctorului a fost ultima pe care a semnat-o la Arhive. Pentru ultima dată l-am văzut pornind pe drumul veșniciei, cu aceeași figură senină de totdeauna. Pleca, poate mulțumit că făcuse ceva, chiar dacă nu văzuse sfârșitul operei sale. Pentru memoria lui neștirbită adaug un îndemn: Să se găsească omul înțelegător, care să-i publice manuscrisele. Știm bine ce material cuprinde și ce înfățișare nouă pot da ele străduinței medicale românești din trecut”²⁹. Din investigațiile întreprinse de noi n-am putut afla unde au ajuns manuscrisele doctorului Pompei Samarian, ceea ce reprezintă o mare pierdere, iar omul amintit de Aurelian Sacerdoțeanu nu s-a găsit încă.

Cunoscut în epocă, peste amintirea doctorului Samarian s-a așternut, în anii regimului comunist, uitarea. Recent, Consiliul local al municipiului Călărași a luat în discuție posibilitatea amplasării într-un loc public a unei plăci comemorative, precum și studierea posibilității ca spitalul din Călărași să poarte numele de Dr. Pompei Gh. Samarian.

²⁹ Ibidem, f. 9.